

Hädaolukorra seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus

§ 1. Hädaolukorra seaduse muutmine

Hädaolukorra seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 1 täiendatakse lõikega 6 järgmises sõnastuses:

„(6) Käesolevat seadust ei kohaldata finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse § 1 lõikes 1 nimetatud isiku suhtes, kui tema finantsolukord on halvenenud või võib kiiresti halveneda, või on tõenäoline, et ta on maksejõuetu või võib muutuda lähitulevikus maksejõuetuks muul põhjusel, mis ei ole seotud hädaolukorraga või eriolukorra väljakuulutamisega, või kui on oht nimetatud olukordade tekkeks.“;

2) paragrahvi 2 lõike 4 esimene lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Elutähtis teenus on teenus, millel on ülekaalukas mõju ühiskonna toimimisele ja mille katkemine ohustab vahetult inimeste elu või tervist või teise elutähtsa teenuse või üldhuviteenus toimimist või tekitab suure keskkonnakahju ja mille katkemisel on oluline mõju riigi majandusele ja riigikaitsele.“;

3) paragrahv 9 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 9. Üleriigiline riskianalüüs

(1) Hädaolukorra või muu sarnase olukorra riski hindamiseks koostatakse üleriigiline riskianalüüs.

(2) Üleriigiline riskianalüüs on dokument, milles analüüsitakse hädaolukorda või muud sarnast olukorda põhjustada võivaid ohte.

(3) Üleriigilise riskianalüüsi koostamiseks hindavad käesoleva paragrahvi lõike 7 alusel kehtestatud määruses sätestatud asutused, sealhulgas Eesti Pank koostöös Finantsinspeksiooniga oma pädevuse piires riske ning esitavad samas määruses sätestatud andmeid.

(4) Üleriigiline riskianalüüs koostatakse iga kahe aasta tagant ja selle ajakohasust hinnatakse vähemalt kord aastas.

(5) Üleriigilise riskianalüüsi koostamist juhib Riigikantselei.

(6) Üleriigiline riskianalüüs on aluseks hädaolukorra lahendamise plaanile ning teistele hädaolukorraks valmistumiseks ja selle lahendamiseks koostatavatele dokumentidele.

(7) Üleriigilise riskianalüüsi koostamiseks vajalike andmete loetelu, analüüsi koostamise nõuded ja korra ning loetelu andmeid esitavatest asutustest kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega.“;

4) seadust täiendatakse §-ga 9¹ järgmises sõnastuses:

„§ 9¹. Kohaliku omavalitsuse üksuse riskianalüüs

(1) Kohaliku omavalitsuse üksus koostab kohaliku omavalitsuse üksuse riskianalüüsi.

(2) Kohaliku omavalitsuse üksuse riskianalüüsi võetakse arvesse üleriigilise riskianalüüsi koostamisel.

(3) Kohaliku omavalitsuse üksuse riskianalüüsi koostamise nõuded, selle kooskõlastamise, edastamise ja kinnitamise tingimused ja korra kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega.“;

5) seadust täiendatakse §-ga 25¹ järgmises sõnastuses:

„§ 25¹. Vabariigi Valitsuse juhtimisvolitused finantssektori suhtes

(1) Eesmärgiga säilitada finantssektori stabiilsus ja usaldusväärsus või kriitiliste funktsioonide jätkuvus võib Vabariigi Valitsus finantssektorit puudutavas eriolukorras Finantsinspeksiooni seaduse § 2 lõikes 2 nimetatud finantsjärelevalve subjektide suhtes:

1) kehtestada määrusega finantssektorit puudutavates õigusaktides sätestatust erinevad usaldatavusnõuded või muud sarnased normatiivid;

2) kehtestada määrusega investeeringute tegemise tingimused, sealhulgas kohustuse osta riigi emiteeritavaid võlakirju ja rahaturuinstrumente või anda riigile laenu, välja arvatud finantsjärelevalve subjektile kohalduvate usaldatavusnormatiivide, kõlblike kohustuste minimaalse taseme nõude ja muude taoliste nõuete täitmiseks vajalike investeeringute tegemise kohta;

3) kehtestada määrusega tingimused raamatupidamist puudutava kohta ning järelevalveliste aruannete koostamisele, esitamisele ja avalikustamisele;

4) keelata osaliselt või täielikult kasumist väljamaksete tegemine või kehtestada muid tingimusi finantsjärelevalve subjektis olulise osaluse omajatele;

5) keelata teatud tehingute või toimingute tegemine või seada neile muid piiranguid, sealhulgas piirata nende mahtu;

6) peatada täielikult või osaliselt korraliste osamaksete tegemine Tagatisfondi seaduse tähenduses Tagatisfondi osafondidesse;

7) kehtestada krediidasutuse osalise või täieliku moratooriumi või kindlustusandja erirežiimi ning vastavad tingimused ja korra või kehtestada maksejõuetuse või tõenäolise maksejõuetuse, sealhulgas pankrotimenetluse ja täitemenetluse tingimused.

(2) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 5 sätestatud juhul on Vabariigi Valitsusel õigus kehtestada määrusega:

1) raha ja muu tagasimakstava vahendi, pensionilepingu alusel väljamakstava summa, väärtpaberi ja muu sellise nõude tagastamise, väljamaksmise või muu rahuldamise tingimused;

2) krediidi andmise, tagasi maksmise ja tagamise tingimused;

3) antud krediidi intressi, krediidi kulukuse või muu sellise tasu ülemmäära või peatada viiviste või leppetrahvide maksmise;

- 4) kindlustuslepingu alusel väljamakstava summa vähendamise või maksetähtpäeva edasilükkamise, kindlustusvõtjale kindlustusmakse vähendamise või maksetähtpäeva edasilükkamise ja kindlustuslepingu ülesütleamise tingimused;
- 5) väärtpaberi emiteerimise, reguleeritud väärtpaberiturul või muus kauplemisskohas pakkumuse ja tehingu tegemise tingimused, samuti väärtpaberiarveldussüsteemis toimingute tegemise tingimused või kauplemisskohas kõigi väärtpaberitehingute tegemise peatamise;
- 6) maksetehingu ja rahasiirde tegemise tingimused, sealhulgas tingimused maksekontolt sularaha väljavõtmise piiramiseks või keelamiseks, maksejuhiste täitmise tähtaja pikendamise ja tugeva autentimise rakendamiseks;
- 7) väärtpaberite registri pidamise seaduses sätestatud väärtpaberite registris ja pensioniregistris toimingute tegemise tingimused;
- 8) muud tingimused, mis arvestades konkreetset eriolukorda on vajalikud käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud eesmärkide saavutamiseks.

(3) Vabariigi Valitsusel on õigus määrusega eriolukorra ajal Tagatisfondi seaduses sätestatud hüvitusjuhtumi korral ja kui see on konkreetset kriisiolukorda arvestades asjakohane ja vajalik peatada või lükata edasi hüvitiste väljamaksmine ja täpsustada hüvitamise ja toetamise tingimusi.

(4) Vabariigi Valitsus võib käesoleva paragrahvi lõigetes 1–3 nimetatud akti kehtestada kuni kolmeks kuuks, kuulates ära Finantsinspeksiooni ja Eesti Panga arvamuse. Vabariigi Valitsus võib akti kehtivust pikendada korduvalt kuni kolm kuud korraga, kui see on eriolukorda arvestades asjakohane ja vajalik.

(5) Kui käesoleva paragrahvi lõigete 1–3 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse akt reguleerib Euroopa Liidu toimimise lepingu või Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja alusel Euroopa Kesk pangale kuuluvate ülesannete täitmist, on Vabariigi Valitsusel õigus lõikes 1 nimetatud akt kehtestada juhul, kui Euroopa Keskpank või Ühtne Kriisilahendusnõukogu faktiliselt ei tegutse või ei saa hädaolukorra või selle ohu põhjustanud asjaolude tõttu või muul põhjusel oma ülesandeid täita ega Eestis oma pädevust teostada.

(6) Käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud Euroopa Keskpanga või Ühtse Kriisilahendusnõukogu võimetuse ülesandeid täita on muu hulgas selline olukord, kus Vabariigi Valitsus on küsinud neilt vastavalt asutuse pädevusele ja määruse reguleerimisalale arvamust, kuid ei ole seda tähtpäevaks saanud.

(7) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1–3 nimetatud akti rakendab Finantsinspeksioon. Kui Finantsinspeksioonil tekib Vabariigi Valitsuse määruse või juhiste rakendamisel olukord, et see on vastuolus Euroopa Keskpanga või Ühtse Kriisilahendusnõukogu hilisema otsusega, rakendab Finantsinspeksioon Vabariigi Valitsuse määrust või juhiseid sellises maksimaalses ulatuses, et tagatud on kooskõla Euroopa Keskpanga või Ühtse Kriisilahendusnõukogu hilisema otsusega.“;

6) paragrahvi 36 lõiget 1¹ täiendatakse punktidega 5–8 järgmises sõnastuses:

- „5) lennuväljade toimimine;
- 6) aeronavigatsiooniteenuse toimimine;
- 7) avaliku raudtee toimimine;
- 8) sadamate toimimine.“;

7) paragrahvi 36 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Sotsiaalministeerium korraldab järgmiste elutähtsate teenuste toimepidevust:

- 1) tervishoiuteenuste toimimine;
- 2) ravimitega varustamine.“;

8) paragrahvi 36 lõiget 3 täiendatakse punktiga 3 järgmises sõnastuses:

„3) kaarditehingute töötlemine.“;

9) paragrahvi 36 lõike 4 sissejuhatav osa muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Kohaliku omavalitsuse üksus korraldab oma haldusterritooriumil järgmiste elutähtsate teenuste toimepidevust:“;

10) paragrahvi 36 täiendatakse lõikega 5 järgmises sõnastuses:

„(5) Regionaal- ja Põllumajandusministeerium korraldab toiduga varustamise tagamise toimepidevust.“;

11) paragrahvi 37 lõiget 1 täiendatakse punktidega 4¹ ja 4² järgmises sõnastuses:

„4¹) määrab käesolevas seaduses ning käesoleva seaduse § 37 lõike 2 alusel kehtestatud määruses sätestatud ülesannete täitmise korraldamiseks volitatud esindaja ning edastab volitatud esindaja kontaktandmed Riigikantseleile, samuti teavitab viivitamata Riigikantseleid volitatud esindaja andmete muutumisest;

4²) teavitab käesoleva seaduse § 37 lõike 5 alusel asutuse määramisest ja edastab asutuse kontaktandmed Riigikantseleile, samuti teavitab viivitamata Riigikantseleid käesoleva seaduse § 37 lõike 5 alusel määratud asutuse või selle kontaktandmete muutumisest.“;

12) paragrahvi 37 lõike 3 punkt 7 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„7) elutähtsa teenuse planeerimata katkestusest, katkestuse ohust, elutähtsa teenuse toimepidevust oluliselt häirivast sündmusest või sellise sündmuse toimumise vahetust ohust, hädaolukorrast või selle ohust (edaspidi *sündmus*) teavitamise kord ning üksikasjaliku sündmuse aruande esitamise tingimused ja kord;“;

13) paragrahvi 37 lõiget 3 täiendatakse punktiga 9 järgmises sõnastuses:

„9) maksimaalselt lubatud tähtaeg määruses sätestatud elutähtsa teenuse toimepidevuse nõuete täitmiseks alates isiku määramisest elutähtsa teenuse osutajaks.“;

14) paragrahvi 37 täiendatakse lõikega 6 järgmises sõnastuses:

„(6) Käesoleva paragrahvi lõike 3 punktis 7 nimetatud teavitamise tingimused peavad hõlmama vähemalt:

- 1) sündmusest mõjutatud kasutajate arvu ja osakaalu;
- 2) sündmuse kestust;
- 3) sündmusest mõjutatud geograafilist piirkonda, võttes arvesse geograafilise piirkonna eraldatust.“;

15) paragrahvi 38 lõige 1¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1¹) Elutähtsa teenuse osutajate üle peetakse arvestust tsiviiltoetuse registris. Elutähtsa teenuse osutajate üle arvestuse pidamiseks vajalikud andmed esitab registrisse ja uuendab need kord aastas hiljemalt 1. jaanuariks elutähtsat teenust korraldav asutus. Esitatavate andmete täpsem koosseis ja nende töötlemise kord sätestatakse tsiviiltoetuse registri põhimääruses.

16) paragrahvi 38 täiendatakse lõigetega 1²–1⁶ järgmises sõnastuses:

„(1²) Elutähtsa teenuse toimepidevust korraldav asutus annab haldusakti käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isiku elutähtsa teenuse osutajaks määramise kohta 30 päeva jooksul isikul elutähtsa teenuse osutaja tingimustele vastavusest teada saamisest arvates.

(1³) Käesoleva paragrahvi lõikes 1² nimetatud haldusaktis määrab elutähtsa teenuse toimepidevust korraldav asutus muu hulgas tähtpäeva, mis ajaks peab elutähtsa teenuse osutaja:

- 1) koostama toimepidevuse riskianalüüsi ja plaani käesoleva seaduse §-des 39 ja 40 sätestatu kohaselt, arvestades, et toimepidevuse riskianalüüs peab olema koostatud üheksa kuu ja toimepidevuse plaan kümne kuu jooksul elutähtsa teenuse osutajaks määramisest arvates;
- 2) korraldama esimest korda käesoleva paragrahvi lõike 3 punktis 7 nimetatud õppuse;
- 3) täitma käesoleva seaduse § 37 lõike 2 alusel kehtestud määruises ja käesoleva seaduse § 41 lõikes 2 ning muudes õigusaktides elutähtsa teenuse toimepidevuse tagamiseks sätestatud nõudeid, arvestades, et käesoleva seaduse § 41 lõikes 2 sätestatud kohustuse täitmise tähtaeg ei oleks pikem kui viis aastat elutähtsa teenuse osutajaks määramisest arvates.

(1⁴) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikut ei loeta enam elutähtsa teenuse osutajaks, kui isik ei vasta elutähtsa teenuse osutaja tingimustele ning elutähtsa teenuse toimepidevust korraldav asutus on andnud sellekohase haldusakti ja teinud selle isikule teatavaks. Haldusakti jõustumisel ei kohaldata isiku suhtes elutähtsa teenuse osutaja kohta sätestatut.

(1⁵) Elutähtsa teenuse toimepidevust korraldav asutus kannab käesoleva paragrahvi lõigetes 1² ja 1⁴ sätestatud andmed elutähtsa teenuse osutajaks määramise või selle lõpetamise kohta tsiviiltoetuse registrisse hiljemalt viie tööpäeva jooksul.

(1⁶) Elutähtsa teenuse toimepidevust korraldav asutus edastab käesoleva paragrahvi lõigetes 1² ja 1⁴ nimetatud haldusakti teadmiseks Riigi Infosüsteemi Ametile viie tööpäeva jooksul haldusakti andmisest arvates.“;

17) paragrahvi 38 lõike 3 punkt 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„4) teavitama viivitamata, kuid mitte hiljem kui 24 tunni jooksul elutähtsa teenuse toimepidevust korraldavat asutust või tema käesoleva seaduse § 37 lõike 5 alusel määratud asutust käesoleva seaduse § 37 lõike 3 punktis 7 nimetatud sündmusest ning esitama üksikasjaliku aruande hiljemalt ühe kuu jooksul. Elutähtsa teenuse osutaja suhtes, kes osutab käesoleva seaduse § 36 lõikes 3 nimetatud elutähtsat teenust, kohaldatakse käesolevas punktis sätestatud teavitamise tähtaegasid ja nõudeid, arvestades Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2022/2554, mis käsitleb finantssektori digitaalset tegevuskerksust ning millega

muudetakse määrusi (EÜ) nr 1060/2009, (EL) nr 648/2012, (EL) nr 600/2014, (EL) nr 909/2014 ja (EL) 2016/1011, sätestatud erisusi.“;

18) paragrahvi 38 lõike 3 punkt 8 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„8) määrama käesolevas seaduses sätestatud ülesannete täitmise korraldamiseks volitatud esindaja ning edastama volitatud esindaja kontaktandmed elutähtsa teenuse toimepidevust korraldavale asutusele;“;

19) paragrahvi 38 lõiget 3 täiendatakse punktidega 9–12 järgmises sõnastuses:

„9) esitama kord aastas elutähtsa teenuse toimepidevust korraldavale asutusele ülevaate elutähtsa teenuse katkestuse ja häire vältimiseks ning käesoleva seaduse § 37 lõike 2 alusel kehtestatud määrusega nõutud teenuse taseme saavutamiseks rakendatud ja rakendatavate meetmetest;

10) korraldama töötajatele koolitusi, et suurendada töötajate teadlikkust elutähtsa teenuse toimepidevusest, rakendatud meetmetest, toimimisest hädaolukorras või muus sarnases olukorras või nende ohu korral;

11) teavitama elutähtsa teenuse toimepidevust korraldavat asutust või tema käesoleva seaduse § 37 lõike 5 alusel määratud asutust, kui sündmusel on või võib olla oluline mõju elutähtsa teenuse osutajatele ja elutähtsate teenuste osutamise jätkamisele ühes või mitmes Euroopa Liidu liikmesriigis;

12) täitma muid õigusaktides elutähtsa teenuse toimepidevuse tagamiseks sätestatud kohustusi.“;

20) paragrahvi 40 täiendatakse lõikega 10 järgmises sõnastuses:

„(10) Elutähtsa teenuse toimepidevust korraldav asutus või käesoleva seaduse § 37 lõike 5 alusel määratud ametiasutus edastab toimepidevuse riskianalüüsi ja plaani või nende muudatused enne kinnitamist arvamuse avaldamiseks Riigi Infosüsteemi Ametile, kes kontrollib käesoleva seaduse § 41 lõikes 2 esitatud nõuete täitmist.“;

21) paragrahvi 41 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kui elutähtsa teenuse kättesaadavust tagavad võrgu- ja infosüsteemid asuvad välisriigis ning need ei toimi või ühendus välisriigiga ühendatud üldkasutatava elektroonilise side võrgu liinirajatistega on katkenud, on elutähtsa teenuse osutaja kohustatud tagama elutähtsa teenuse kättesaadavuse alternatiivsel viisil ja vahenditega.“;

22) seadust täiendatakse §-ga 41¹ järgmises sõnastuses:

§ 41¹. Taustakontroll elutähtsa teenuse toimepidevuse tagamisel

(1) Taustakontrolli eesmärk on tagada nende isikute usaldusväärsus, kes täidavad lepingu või muul alusel elutähtsa teenuse osutaja juures järgmisi elutähtsa teenuse toimepidevuse tagamisega seotud olulisi ülesandeid:

1) elutähtsa teenuse toimepidevust tagava infosüsteemi, samuti toimepidevust tagava taristu läbipääsu- või valvesüsteemi arendamine või haldamine;

2) ülesanne, mis võimaldab ligipääsu elutähtsa teenuse toimepidevuse tagamiseks vajalikule territooriumile, ehitistele, teabele või kontrollisüsteemidele;

3) ülesanne, mis on seotud elutähtsa teenuse toimepidevuse planeerimise, investeeringute või riskihaldusega.

(2) Elutähtsa teenuse osutaja on kohustatud elutähtsa teenuse toimepidevuse riskianalüüsis määrama käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud arvestades kindlaks täpsemad ülesanded, mille täitmise olulisuse seisukohast on käesolevas paragrahvis sätestatud korras taustakontrolli tegemine eesmärgipärane.

(3) Elutähtsa teenuse osutaja on kohustatud tegema taustakontrolli füüsilise isiku suhtes, kellele usaldatakse käesoleva paragrahvi lõike 2 alusel kindlaksmääratud ülesande täitmine. Taustakontrolli tegemisel kontrollitakse isiku teovõimet ja võetakse arvesse üksnes neid isiku karistatuse andmeid, mis on käesoleva paragrahvi lõike 2 alusel kindlaksmääratud ülesande täitmise seisukohast olulised.

(4) Käesoleva paragrahvi lõike 2 alusel kindlaksmääratud ülesandeid ei või anda täitmiseks isikule:

1) kes on piiratud teovõimega;

2) keda on karistatud karistusseadustiku 8. ja 15. peatükis sätestatud kuriteo või Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2017/541 terrorismivastase võitluse kohta, millega asendatakse nõukogu raamotsus 2002/475/JSK ning muudetakse nõukogu otsust 2005/671/JSK (ELT L 88, 31.03.2017, lk 6–21), sätestatud kuriteo toimepanemise eest ning mille karistusandmed ei ole karistusregistrist karistusregistri seaduse kohaselt kustutatud.

(5) Käesoleva paragrahvi lõike 2 alusel kindlaksmääratud ülesannete täitmise andmisest võib keelduda isikule, keda on karistatud tahtlikult toime pandud kuriteo eest ja mille karistusandmed ei ole karistusregistrist karistusregistri seaduse kohaselt kustutatud.

(6) Elutähtsa teenuse osutaja on kohustatud kontrollima käesoleva paragrahvi lõigetes 4 ja 5 nimetatud asjaolusid enne, kui isik asub täitma käesoleva paragrahvi lõike 2 alusel kindlaksmääratud ülesannet, ja ülesande täitmisel iga kahe aasta tagant.

(7) Elutähtsa teenuse osutaja on kohustatud teavitama kontrollitavat isikut taustakontrolli alusest ja eesmärgist enne käesoleva paragrahvi lõigetes 4 ja 5 sätestatud asjaolude kontrollimist.

(8) Käesolevas paragrahvis sätestatud ei kohaldata käesoleva paragrahvi lõikes 2 kindlaksmääratud ülesannet täitva füüsilise isiku suhtes:

1) kellel on riigisaladusele juurdepääsu õigus seaduse, kehtiva juurdepääsuloa või julgeolekukontrolli teostava asutuse otsuse alusel;

2) kui käesoleva paragrahvi lõigetes 4 ja 5 sätestatud asjaolusid kontrollitakse muus seaduses sätestatud alusel ja korras.

(9) Käesolevas paragrahvis sätestatud kohaldatakse ka elutähtsa teenuse osutajaga lepingulises suhtes oleva juriidilise isiku töötaja suhtes, kellele usaldatakse käesoleva paragrahvi lõike 2 alusel kindlaksmääratud ülesande täitmine.“;

23) seadust täiendatakse §-ga 41² järgmises sõnastuses:

„§ 41². Isikuandmete töötlemine taustakontrolli tegemisel

(1) Elutähtsa teenuse osutajal on õigus saada ja töödelda käesoleva seaduse § 41¹ lõike 2 alusel kindlaksmääratud ülesannet täitva isiku taustakontrolli eesmärgil järgmisi andmeid, sealhulgas riigi andmekogusse kantud andmeid:

- 1) isikusamasuse kontrollimiseks vajalikud isiku üldandmed;
- 2) andmed isiku teovõime kohta;
- 3) andmed isiku karistatuse kohta.

(2) Elutähtsa teenuse osutaja võib käesoleva seaduse § 41¹ lõike 2 alusel kindlaksmääratud ülesannet täitvalt välismaalaselt nõuda dokumendi esitamist tema kriminaalkorras karistamise kohta välisriigi õiguskaitseorgani poolt, kui see on vajalik käesoleva seaduse 41¹ lõigetes 4 ja 5 sätestatud asjaolude kontrollimiseks.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud isikuandmeid säilitab elutähtsa teenuse osutaja kuni kaks aastat taustakontrolli tegemisest arvates.“;

24) seadust täiendatakse §-ga 41³ järgmises sõnastuses:

„§ 41³. Euroopa Liidu oluline elutähtsa teenuse osutaja

(1) Euroopa Liidu oluline elutähtsa teenuse osutaja on käesoleva seaduse § 38 lõike 1² alusel elutähtsa teenuse osutajaks määratud isik, kes osutab muu hulgas samu või sarnaseid elutähtsaid teenuseid kuuele või enamale Euroopa Liidu liikmesriigile või kuues või enamal Euroopa Liidu liikmesriigis ja kes on määratud Euroopa Liidu elutähtsa teenuse osutajaks käesolevas paragrahvis sätestatud tingimustel ja korras (edaspidi *Euroopa Liidu oluline elutähtsa teenuse osutaja*).

(2) Elutähtsa teenuse toimepidevust korraldav asutus teavitab elutähtsa teenuse osutajat tema vastavusest Euroopa Liidu olulise elutähtsa teenuse osutaja tunnustele 15 päeva jooksul käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tingimustest teada saamisest arvates.

(3) Elutähtsa teenuse osutaja esitab elutähtsa teenuse toimepidevust korraldavale asutusele käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud teate saamisest arvates 15 päeva jooksul andmed selle kohta, millises Euroopa Liidu liikmesriigis ning milliseid elutähtsaid teenuseid ta osutab.

(4) Elutähtsa teenuse toimepidevust korraldav asutus edastab käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud teabe Riigikantseleile 15 päeva jooksul teabe saamisest arvates. Riigikantselei edastab nimetatud teabe Euroopa Komisjonile, kes otsustab elutähtsa teenuse osutaja vastavuse käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tunnustele.

(5) Elutähtsa teenuse toimepidevust korraldav asutus edastab elutähtsa teenuse osutajale Euroopa Komisjoni otsuse Euroopa Liidu oluliseks elutähtsa teenuse osutajaks määramise kohta ning teavitab elutähtsa teenuse osutajat sellega kaasnevatest kohustustest ja kuupäevast, alates millest need kohustused tema suhtes kehtivad.“;

25) seadust täiendatakse §-ga 41⁴ järgmises sõnastuses:

„§ 41⁴. Nõuandemissioon

(1) Nõuandemissioon on Euroopa Komisjoni poolt tehtav kontroll elutähtsa teenuse toimepidevuse tagamise nõuete täitmise ja toimepidevuse tagamiseks kohaldatud meetmete üle Euroopa Liidu olulise elutähtsa teenuse osutaja juures (edaspidi *nõuandemissioon*).

(2) Nõuandemissioon viiakse läbi Euroopa Komisjoni algatusel või Euroopa Liidu liikmesriigi või -riikide või elutähtsa teenuse toimepidevust korraldava asutuse esitatud põhjendatud taotluse alusel. Nõuandemissiooniks peab andma nõusoleku elutähtsa teenuse toimepidevust korraldava asutus.

(3) Elutähtsa teenuse toimepidevust korraldava asutus väljastab Euroopa Komisjonile nõuandemissiooni läbiviimiseks järgmise teabe:

- 1) Euroopa Liidu olulise elutähtsa teenuse osutaja toimepidevuse riskianalüüsi asjaomased osad;
- 2) Euroopa Liidu olulise elutähtsa teenuse toimepidevuseks rakendatud meetmete loetelu;
- 3) Euroopa Liidu olulise elutähtsa teenuse osutaja suhtes läbi viidud järelevalve menetluses tuvastatud teave ning järelevalve käigus rakendatud meetmed.

(4) Euroopa Liidu oluline elutähtsa teenuse osutaja ja tema elutähtsa teenuse toimepidevust korraldava asutus annavad nõuandemissiooni raames Euroopa Komisjoni volitatud esindajatele juurdepääsu nõuandemissiooni läbiviimiseks ja elutähtsa teenuse toimepidevuse tagamiseks vajalikule teabele, ehitistele ja süsteemidele, välja arvatud juhul, kui see ohustaks riigi julgeolekut.

(5) Elutähtsa teenuse toimepidevust korraldava asutus esitab Euroopa Komisjoni määratud tähtaja jooksul Euroopa Komisjonile ja liikmesriikidele, kus elutähtsa teenuse osutaja teenust osutab, ülevaate nõuandemissiooni järel Euroopa Liidu olulise elutähtsa teenuse osutaja juures rakendatavatest meetmetest või nende muutmisest.“;

26) seadust täiendatakse §-ga 41⁵ järgmises sõnastuses:

„§ 41⁵. Asutustevaheline koostöö, teavitamine ja aruandlus

(1) Elutähtsa teenuse toimepidevust korraldava asutus või tema käesoleva seaduse § 37 lõike 5 alusel nimetatud asutus, Riigi Infosüsteemi Amet, Finantsinspektsioon, Päästeamet ja Riigikantselei teevad igakülgset koostööd ja vahetavad omavahel teavet küsimustes, mis puudutavad elutähtsa teenuse osutajaid mõjutavaid ohte, riske, toimepidevuse tagamiseks rakendatud meetmeid ja toimunud sündmusi.

(2) Kui sündmusel on või võib olla oluline mõju elutähtsate teenuste osutamise jätkamisele kuues või enamis Euroopa Liidu liikmesriigis, teavitab elutähtsa teenuse toimepidevust korraldava asutus või tema käesoleva seaduse § 37 lõike 5 alusel nimetatud asutus, kelle vastutusvaldkonda mõjutatud elutähtsa teenuse osutaja jääb, sündmusest Riigikantseleid viivitamata või hiljemalt 24 tunni jooksul, kes omakorda teavitab viivitamata Euroopa Komisjoni.

(3) Elutähtsa teenuse toimepidevust korraldava asutus või tema käesoleva seaduse § 37 lõike 5 alusel nimetatud asutus peab teavitama teist Euroopa Liidu liikmesriiki elutähtsa teenusega

seotud sündmusest, kui sündmusel on või võib olla oluline mõju elutähtsa teenuse osutajatele ja elutähtsate teenuste osutamise jätkamisele selles Euroopa Liidu liikmesriigis.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud asutused esitavad kord aastas Riigikantseleile kokkuvõtva aruande elutähtsa teenuse osutajatega seotud käesoleva seaduse § 37 lõike 3 punktis 7 nimetatud sündmustest, sealhulgas teabe sündmuste arvu, laadi ja rakendatud meetmete kohta. Kohaliku omavalitsuse üksuste korraldatavate elutähtsate teenuste kohta esitab kokkuvõtva aruande Päästeamet. Riigikantselei koostab saadud teabe põhjal koondaruande ja esitab selle Euroopa Komisjonile.“;

27) seadust täiendatakse §-ga 41⁶ järgmises sõnastuses:

„41⁶. Elutähtsa teenuse osutaja toimepidevuse strateegia

(1) Elutähtsa teenuse osutaja toimepidevuse suurendamiseks koostatakse elutähtsa teenuse osutaja toimepidevuse strateegia.

(2) Elutähtsa teenuse osutaja toimepidevuse strateegia on dokument, milles kirjeldatakse pikaajalisi eesmärke ja võetavaid meetmeid elutähtsa teenuse toimepidevuse tagamiseks.

(3) Elutähtsa teenuse osutaja toimepidevuse strateegia koostamist juhib Riigikantselei.

(4) Elutähtsa teenuse osutaja toimepidevuse strateegia koostamiseks vajalike andmete loetelu, strateegia koostamise nõuded ja korra ning loetelu strateegiat koostavatest asutustest kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega.“;

28) paragrahvi 45 lõike 1 punkt 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„3) haldus- või riiklikku järelevalvet käesoleva seaduse §-de 38–40, § 41 lõike 2, § 41¹ ning § 37 lõike 2 ja § 39 lõike 5 alusel kehtestatud määruste täitmise üle teeb elutähtsa teenuse toimepidevust korraldav asutus või tema käesoleva seaduse § 37 lõike 5 alusel määratud asutus, finantsjärelevalve subjektide suhtes teeb haldus- või riiklikku järelevalvet käesoleva seaduse §-de 38–40, § 41 lõike 2, § 41¹ ning § 37 lõike 2 ja § 39 lõike 5 alusel kehtestatud määruste täitmise üle Finantsinspeksioon;“;

29) paragrahvi 45 lõike 1 punkt 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„4) riiklikku ja haldusjärelevalvet käesoleva seaduse § 41 lõike 1 nõuete täitmise üle teeb Riigi Infosüsteemi Amet küberturvalisuse seaduses sätestatud pädevuse piires;“;

30) seadust täiendatakse §-ga 45¹ järgmises sõnastuses:

„45¹. Sõltumatu audit

Elutähtsa teenuse toimepidevust korraldav asutus, tema käesoleva seaduse § 37 lõike 5 alusel nimetatud asutus või Finantsinspeksioon võib käesolevas seaduses sätestatud järelevalve tegemiseks tellida oma kulul sõltumatu auditi või kohustada elutähtsa teenuse osutajat läbima sõltumatu auditi elutähtsa teenuse toimepidevuse ja rakendatud meetmete asjakohasuse hindamiseks ning katma auditiga seotud kulud. Sõltumatu audiitor valitakse elutähtsa teenuse

toimepidevust korraldava asutuse või tema käesoleva seaduse § 37 lõike 5 alusel nimetatud asutuse või Finantsinspektsiooni ja elutähtsa teenuse osutaja kokkuleppel.“;

31) paragrahvi 47 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Ettekirjutuse täitmata jätmise korral on asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras rakendatava sunniraha kohaldamise igakordne ülemmäär 30 000 eurot.“;

32) paragrahvi 49 lõiked 1 ja 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Elutähtsa teenuse osutajale käesoleva seaduse § 38 lõike 3 punktides 1–11, § 41 lõikes 2 või §-s 41¹ kehtestatud kohustuste rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 400 000 eurot.“.

§ 2. Ehitusseadustiku muutmine

Ehitusseadustiku § 97 lõige 8 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(8) Kohalikke teid korrashoidev ettevõtja on hädaolukorra seaduse § 36 lõike 4 punktis 2 nimetatud elutähtsa teenuse osutaja.“.

§ 3. Elektriturseaduse muutmine

Elektriturseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahv 21¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 21¹. Elutähtsa teenuse osutaja ja temaga seotud isiku püsiv riigikaitseülesanne

(1) Hädaolukorra seaduse § 36 lõike 1¹ punktis 1 nimetatud elutähtsa teenuse osutaja on:

- 1) tootja, kelle elektriijaama netovõimsus on suurem kui 200 MW;
- 2) liinivaldaja, kelle riigipiiri ületava elektriliini ülekandevõimsus on suurem kui 100 MW;
- 3) põhivõrguettevõtja;
- 4) võrguettevõtja, kelle jaotusvõrguga on ühendatud üle 5000 tarbija.

(2) Isiku, kes osutab käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud elutähtsa teenuse osutajale võrgu või selle osa arendamise või opereerimise teenust, püsiv riigikaitseülesanne riigikaitseaduse § 43² tähenduses on tagada võrgu toimimine vastavalt hädaolukorra seaduse § 37 lõike 2 alusel kehtestatud nõuetele.“;

2) paragrahvi 71 lõiget 5 täiendatakse punktiga 4¹ järgmises sõnastuses:

„4¹) investeeringud jätkusuutlikkuse ja elutähtsa teenuse toimepidevuse nõuete täitmiseks;“;

3) paragrahvi 93 täiendatakse lõikega 4² järgmises sõnastuses:

„(4²) Käesoleva seaduse § 21¹ lõikes 2 sätestatud ülesande täitmise ja selleks valmistumise üle teeb järelevalvet Konkurentsiamet hädaolukorra seaduse §-des 46 ja 47 sätestatud alusel ja korras.“.

§ 4. Kaugkütteseaduse muutmine

Kaugkütteseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 7 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Võrgupiirkonnas tegutsev soojuse tootja ja võrguettevõtjast soojusettevõtja on hädaolukorra seaduse § 36 lõike 4 punktis 1 nimetatud elutähtsa teenuse osutaja.“;

2) paragrahvi 8 lõiget 3 täiendatakse punktiga 4¹ järgmises sõnastuses:

„4¹) investeringud jätkusuutlikkuse ja elutähtsa teenuse toimepidevuse nõuete täitmiseks;“.

§ 5. Krediidiasutuste seaduse muutmine

Krediidiasutuste seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 3 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Eestis asutatud krediidiasutus või välisriigi krediidiasutuse Eestis asutatud filiaal on hädaolukorra seaduse § 36 lõike 3 punktis 1 või 2 nimetatud elutähtsa teenuse osutaja, välja arvatud juhul, kui tema Eestis tehtud maksed või Eestis tehtud sularaha väljamaksed moodustavad vähem kui ühe protsendi Eesti krediidiasutuste, makseasutuste ja e-raha asutuste vastavast kogunäitajast ning Eesti Panga hinnangul ei ole tal Eestis maksete toimimisele olulist mõju. Hinnangu andmisel arvestab Eesti Pank eelnimetatud maksete kõrval ka asjaomases krediidiasutuses või filiaalis maksekontot omavate klientide arvu ja kaasatud hoiuste mahtu.“;

2) paragrahvi 3 täiendatakse lõigetega 4 ja 5 järgmises sõnastuses:

„(4) Eesti Pank võib kehtestada käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud loetelu koostamise täpsemad tingimused ja korra.

(5) Elutähtsat teenust osutav krediidiasutus ja välisriigi krediidiasutuse filiaal on kohustatud säilitama nende juures maksekontot omavale isikule hädaolukorras või selle ohu korral juurdepääsu makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse § 3 lõike 1 punktis 2 nimetatud makseteenustele, kuid mitte suuremas ulatuses, kui vastav asutus neid teenuseid tavaolukorras pakub. Hädaolukorras pakub elutähtsat teenust osutav krediidiasutus ja välisriigi krediidiasutuse filiaal neid makseteenuseid ulatuses, mis vastab hädaolukorra seaduse § 37 lõike 2 alusel kehtestatud toimepidevuse nõuetele.“.

§ 6. Lennundusseaduse muutmine

Lennundusseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) seadust täiendatakse §-ga 7⁸ järgmises sõnastuses:

„§ 7⁸. Lennujulgestusteenuse osutaja püsiv riigikaitseülesanne

(1) Lennujulgestusteenuse osutaja, kes tagab lennujulgestusmeetmete kohaldamise elutähtsat teenust osutava lennuvälja käitlejaga sõlmitud lepingu alusel, püsiv riigikaitseülesanne riigikaitseaduse § 43² tähenduses on tagada teenuse osutamine vastavalt käesoleva seaduse 7¹. peatükis sätestatud ja lennuvälja käitlejaga sõlmitud lepingule.

(2) Valdkonna eest vastutav minister võib määrusega kehtestada käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud riigikaitseülesande täitmiseks erisused, kui see on vajalik hädaolukorra, erakorralise seisukorra, kõrgendatud kaitsevalmiduse või sõjaseisukorra lahendamiseks või nende olukordade lahendamise toetamiseks.“;

2) seaduse 8³. peatükki täiendatakse §-ga 50⁴¹ järgmises sõnastuses:

„§ 50⁴¹. Maapealse teenindaja püsiv riigikaitseülesanne

(1) Maapealse teenindaja, kes osutab nõukogu direktiivi 96/67/EÜ lisas loetletud maapealse käitluse teenuseid, välja arvatud toitlustusteenust, elutähtsat teenust osutavale lennuvälja käitlejale maapealse teeninduse lepingu alusel, püsiv riigikaitseülesanne riigikaitseaduse § 43² tähenduses on tagada teenuse osutamine vastavalt käesolevas peatükis sätestatud ja maapealse teeninduse lepingule.

(2) Valdkonna eest vastutav minister võib määrusega kehtestada käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud riigikaitseülesande täitmiseks erisused, kui see on vajalik hädaolukorra, erakorralise seisukorra, kõrgendatud kaitsevalmiduse või sõjaseisukorra lahendamiseks või nende toetamiseks.“;

3) seadust täiendatakse §-ga 58⁹ järgmises sõnastuses:

„§ 58⁹. Elutähtsa teenuse osutaja

(1) Sertifitseeritud aeronavigatsiooniteenust osutav äriühing, kes osutab lennuliikluse korraldamise teenust ja aeronavigatsiooniteenust, on hädaolukorra seaduse § 36 lõike 1¹ punktis 6 nimetatud elutähtsa teenuse osutaja.

(2) Lennuvälja käitaja on hädaolukorra seaduse § 36 lõike 1¹ punktis 5 nimetatud elutähtsa teenuse osutaja.“;

4) paragrahvi 60¹ täiendatakse lõigetega 2¹ ja 2² järgmises sõnastuses:

„(2¹) Käesoleva seaduse §-des 7⁸, 50⁴¹ ja 58⁸ sätestatud püsiva riigikaitseülesande täitmise ja selleks valmistumise üle teeb järelevalvet Transpordiamet.

(2²) Käesoleva paragrahvi lõikes 2¹ sätestatud järelevalve tegemisel on Transpordiametil õigus kohaldada käesoleva seaduse § 60² lõikes 1 sätestatud erimeetmeid, teha käesoleva seaduse §-s 60³ nimetatud ettekirjutus ja rakendada ettekirjutuse täitmiseks sama paragrahvi lõikes 6 nimetatud sunnivahendit.“.

§ 7. Maagaasiseaduse muutmine

Maagaasiseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 17¹ lõiget 5 täiendatakse punktiga 4¹ järgmises sõnastuses:

„4¹) investeeringud jätkusuutlikkuse ja toimepidevuse nõuete täitmiseks;“;

2) paragrahvi 22 lõike 15 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„2) ettevõtja, kelle jaotusvõrguga on ühendatud üle 1000 tarbija.“;

3) paragrahvi 22 täiendatakse lõikega 17 järgmises sõnastuses:

„(17) Isiku, kes osutab käesoleva paragrahvi lõikes 15 nimetatud elutähtsa teenuse osutajale võrgu või selle osa arendamise või opereerimise teenust, püsiv riigikaitseülesanne riigikaitseaduse § 43² tähenduses on tagada võrgu toimimine vastavalt hädaolukorra seaduse § 37 lõike 2 alusel kehtestatud nõuetele.“;

4) paragrahvi 37 täiendatakse lõikega 10 järgmises sõnastuses:

„(10) Käesoleva seaduse § 22 lõikes 17 sätestatud ülesande täitmise ja selleks valmistumise üle teeb järelevalvet Kliimaministeerium hädaolukorra seaduse §-des 46 ja 47 sätestatud alusel ja korras.“.

§ 8. Makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse muutmine

Makseasutuste ja e-raha asutuste seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 4 lõiget 1 täiendatakse punktiga 9¹ järgmises sõnastuses:

„9¹) kaarditehingute töötlemise teenused;“;

2) paragrahvi 4 lõike 1 punkt 14 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„14) sularaharinglus;“;

3) paragrahvi 4 täiendatakse lõigetega 6 ja 7 järgmises sõnastuses:

„(6) Sularaharinglus käesoleva paragrahvi lõike 1 punkti 14 tähenduses on sularaha käitlemine ning pangatähtede käitluse seadmete haldamine. Sularaha käitlemine on sularaha lugemine, sortimine, pakendamine ja arvestuse pidamine, sularahaautomaatide kassettide täitmine ning muud teenused, mis võimaldavad sularaha- või makseautomaadist sularaha väljavõtmist, kui see töötab ühe või mitme kaardi väljastaja huvides, kes ei ole kontolt raha välja võtva kliendiga sõlmitud makseteenuse lepingu osaline. Pangatähtede käitluse seadmete haldamine on Euroopa Keskpanga kinnitatud sularaha käitlemise registris olevate seadmete omamine, monitoorimine, riistvaralise ja tarkvaralise toimekindluse tagamine ning sularahaautomaatide kassettide sularahaautomaatidesse paigaldamise korraldamine.“

(7) Kaarditehingute töötlemise teenus käesoleva paragrahvi lõike 1 punkti 9¹ tähenduses on kaarditehingute autoriseerimise päringute edastamine, info koondamine ja arvelduspositsioonide kindlaksmääramine.“;

4) paragrahvi 4¹ pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„4¹. **Makseteenuste hulgast välistatud teenuseid osutava isiku kohustused**“;

5) paragrahvi 4¹ täiendatakse lõigetega 5–8 järgmises sõnastuses:

„(5) Isik, kes osutab vähemalt ühte käesoleva seaduse § 4 lõikes 6 nimetatud teenust, on hädaolukorra seaduse § 36 lõike 3 punktis 2 nimetatud elutähtsa teenuse osutaja, kui ta osutab teenuseid hädaolukorra seaduse § 36 lõike 3 punktis 1 nimetatud elutähtsa teenuse osutajale ja Eesti Panga hinnangu kohaselt on isikul maksete toimimisele oluline mõju.

(6) Isik, kes osutab vähemalt ühte käesoleva seaduse § 4 lõikes 7 nimetatud teenust, on hädaolukorra seaduse § 36 lõike 3 punktis 3 nimetatud elutähtsa teenuse osutaja, kui ta osutab teenuseid hädaolukorra seaduse § 36 lõike 3 punktis 1 nimetatud elutähtsa teenuse osutajale ja Eesti Panga hinnangu kohaselt on isikul maksete toimimisele oluline mõju.

(7) Käesoleva paragrahvi lõigetes 5 ja 6 nimetatud elutähtsat teenust osutavate isikute loetelu kinnitab Eesti Pank.

(8) Eesti Pank võib kehtestada käesoleva paragrahvi lõikes 7 nimetatud loetelu koostamise täpsemad tingimused ja korra.“;

6) paragrahvi 5 täiendatakse lõigetega 1¹–1³ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Eestis asutatud makseasutus või e-raha asutus või välisriigi makseasutuse või välisriigi e-raha asutuse filiaal on hädaolukorra seaduse § 36 lõike 3 punktides 1 ja 2 nimetatud elutähtsa teenuse osutaja, kui tema Eestis tehtud maksed või sularaha väljamaksed moodustavad rohkem kui ühe protsendi Eesti krediidasutuste, makseasutuste ja e-raha asutuste vastavast kogunäitajast ning Eesti Panga hinnangul on tal Eestis maksete toimimisele oluline mõju. Hinnangu andmisel arvestab Eesti Pank eelnimetatud maksete kõrval ka makseasutuses või e-raha asutuses maksekontot omavate klientide arvu.

(1²) Elutähtsat teenust osutavate makseasutuste ja e-raha asutuste loetelu kinnitab Eesti Pank.

(1³) Eesti Pank võib kehtestada käesoleva paragrahvi lõikes 1² nimetatud loetelu koostamise täpsemad tingimused ja korra.“.

§ 9. Raudteeseaduse muutmine

Raudteeseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) seaduse 1. peatükki täiendatakse §-ga 9¹ järgmises sõnastuses:

„§ 9¹. **Elutähtsa teenuse osutaja ja temaga seotud isiku püsiv riigikaitseülesanne**

(1) Raudteeinfrastruktuuriettevõtja, kes majandab avalikku raudteeinfrastruktuuri, on hädaolukorra seaduse § 36 lõike 1¹ punktis 7 nimetatud elutähtsa teenuse osutaja.

(2) Isiku, kes osutab käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud elutähtsa teenuse osutajale taristu arendamise või opereerimise teenust, püsiv riigikaitseülesanne riigikaitseseaduse § 43² tähenduses on tagada taristu toimimine vastavalt hädaolukorra seaduse § 37 lõike 2 alusel kehtestatud nõuetele.“;

2) paragrahvi 143 täiendatakse lõikega 5¹ järgmises sõnastuses:

„(5¹) Käesoleva seaduse § 9¹ lõikes 2 sätestatud ülesande täitmise ja selleks valmistumise üle teeb järelevalvet Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet hädaolukorra seaduse §-des 46 ja 47 sätestatud alusel ja korras.“.

§ 10. Ravimiseaduse muutmine

Ravimiseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 26 täiendatakse lõigetega 1¹–1⁴ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Ravimite hulгимүүги tegevusloa omaja, kelle kaudu tagatakse ravimite hulгимүүк ravimite varustuskindluse tagamiseks ja hädaolukorra, erakorralise seisukorra, kõrgendatud kaitsevalmiduse või sõjaseisukorra lahendamiseks ja kes vastab käesoleva paragrahvi lõikes 1² sätestatud ja lõike 1³ alusel kehtestatud tingimustele ning kelle elutähtsa teenuse osutajaks määramise kohta on Ravimiamet teinud ettepaneku, on hädaolukorra seaduse § 36 lõike 2 punktis 2 nimetatud elutähtsa teenuse osutaja.

(1²) Käesoleva paragrahvi lõikes 1¹ nimetatud elutähtsa teenuse osutaja määramisel lähtutakse:

- 1) turustatavate ravimite nomenklatuurist;
- 2) turustatavate ravimite osakaalust ravimite turumahus;
- 3) võimest tagada koostöös lepingupartneritega ravimite varustuskindlus.

(1³) Käesoleva paragrahvi lõikes 1¹ nimetatud elutähtsa teenuse osutaja määramise täpsemad tingimused ja korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

(1⁴) Ravimiamet hindab perioodiliselt elutähtsa teenuse osutajate vastavust käesoleva paragrahvi lõikes 1² sätestatud ja lõike 1³ alusel kehtestatud tingimustele ja esitab vajaduse korral ettepaneku elutähtsa teenuse osutajate määramise või väljaarvamise kohta.“;

2) paragrahvi 29 täiendatakse lõigetega 1¹–1⁴ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Üldapteek, kelle kaudu tagatakse ravimite jaemүүк ravimite varustuskindluse tagamiseks ja hädaolukorra, erakorralise seisukorra, kõrgendatud kaitsevalmiduse või sõjaseisukorra lahendamiseks ja kes vastab käesoleva paragrahvi lõikes 1² sätestatud ja lõike 1³ alusel kehtestatud tingimustele ning kelle elutähtsa teenuse osutajaks määramise kohta on Ravimiamet teinud ettepaneku, on hädaolukorra seaduse § 36 lõike 2 punktis 2 nimetatud elutähtsa teenuse osutaja.

(1²) Käesoleva paragrahvi lõikes 1¹ nimetatud elutähtsa teenuse osutaja määramisel lähtutakse:

- 1) rahvastiku paiknemisest;
- 2) elutähtsa teenuse osutajate paiknemisest;
- 3) üldapteegi käibe, personali, ruumide ja seadmete sobivusest ravimite varustuskindluse tagamiseks võrreldes teiste sama asustusüksuse üldapteekidega.

(1³) Käesoleva paragrahvi lõikes 1¹ nimetatud elutähtsa teenuse osutaja määramise täpsemad tingimused ja korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

(1⁴) Raviamet hindab perioodiliselt elutähtsa teenuse osutajate vastavust käesoleva paragrahvi lõikes 1² sätestatud ja lõike 1³ alusel kehtestatud tingimustele ja esitab vajaduse korral ettepaneku elutähtsa teenuse osutajate määramise või väljaarvamise kohta.“.

§ 11. Sadamaseaduse muutmine

Sadamaseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) seaduse 1. peatükki täiendatakse §-dega 3¹ ja 3² järgmises sõnastuses:

„§ 3¹. Elutähtsa teenuse osutaja

(1) Sadama pidaja on hädaolukorra seaduse § 36 lõike 1¹ punktis 8 nimetatud elutähtsa teenuse osutaja, kui on täidetud vähemalt üks järgmistest tingimustest:

- 1) tema sadama toimimine mõjutab teise elutähtsa teenuse toimepidevuse või riigikaitse tagamist;
- 2) tema sadamat läbivate reisijate arv moodustab märkimisväärse osa Eestis rahvusvaheliste reisijate arvust;
- 3) tema sadama kaudu veetava kauba maht moodustab märkimisväärse osa Eestis sadamate kaudu veetavate kaupade kogumahust.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud elutähtsat teenust osutavate sadama pidajate ja nende hallatavate elutähtsa teenuse osutamiseks kasutatavate sadamate määramise meetodika kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

§ 3². Sadamaoperaatori püsiv riigikaitseülesanne

(1) Sadamaoperaatori, kes lastib ja lossib käesoleva seaduse § 3¹ lõike 2 alusel kinnitatud elutähtsa teenuse osutamiseks kasutatavas sadamas konteiner- ja veeremkaupu, püsiv riigikaitseülesanne riigikaitse seaduse § 43² tähenduses on tagada teenuse osutamine vastavalt käesolevas seaduses sätestatule ja elutähtsat teenust osutava sadama pidajaga sõlmitud lepingule.

(2) Valdkonna eest vastutav minister võib määrusega kehtestada käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud riigikaitseülesande täitmiseks erisused, kui see on vajalik hädaolukorra, kõrgendatud kaitsevalmiduse või sõjaseisukorra lahendamiseks või nende toetamiseks.“;

2) paragrahvi 42 täiendatakse lõigetega 6 ja 7 järgmises sõnastuses:

„(6) Käesoleva seaduse §-s 3² sätestatud püsiva riigikaitseülesande täitmise ja selleks valmistumise üle teeb järelevalvet Transpordiamet.

(7) Käesoleva paragrahvi lõikes 6 sätestatud järelevalve tegemisel on Transpordiametil õigus kohaldada käesoleva seaduse §-s 43 sätestatud erimeetmeid ja rakendada ettekirjutuse täitmiseks käesoleva seaduse §-s 44 nimetatud sunnivahendit.“.

§ 12. Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmise

Tervishoiuteenuste korraldamise seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 7 täiendatakse lõigetega 5–9 järgmises sõnastuses:

„(5) Üldarstiabi osutaja, kes vastab käesoleva paragrahvi lõikes 6 sätestatud ja lõike 7 alusel kehtestatud tingimustele ning kelle elutähtsa teenuse osutajaks määramise kohta on Tervisekassa ja Terviseamet teinud ettepaneku, on hädaolukorra seaduse § 36 lõike 2 punktis 1 nimetatud elutähtsa teenuse osutaja.

(6) Käesolevas paragrahvis nimetatud elutähtsa teenuse osutajate määramisel lähtutakse:

- 1) ühtlase kättesaadavuse põhimõttest maakondades ja linnades;
- 2) üldarstiabi osutaja või samal taristul koos ühe keskusena tegutsevate üldarstiabi osutajate toimepidevusest;
- 3) kõikide osutatavate tervishoiuteenuste, sealhulgas tugiteenuste mahust tervikuna.

(7) Käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud elutähtsa teenuse osutaja määramise täpsemad tingimused ja korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

(8) Terviseamet hindab perioodiliselt elutähtsa teenuse osutajate vastavust käesoleva paragrahvi lõikes 6 sätestatud ja lõike 7 alusel kehtestatud tingimustele ja esitab vajaduse korral ettepaneku elutähtsa teenuse osutajate määramise või mahaarvamise kohta.

(9) Elutähtsa teenuse osutajast üldarstiabi osutaja on kohustatud viivitamata teavitama Terviseametit käesoleva paragrahvi lõigete 6 ja 7 alusel arvesse võetud asjaolude muudatustest, mida võeti arvesse tema elutähtsa teenuse osutajaks määramisel.“;

2) paragrahvi 17 lõige 1¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1¹) Kiirabibrigaadi pidaja on hädaolukorra seaduse § 36 lõike 2 punktis 1 nimetatud elutähtsa teenuse osutaja.“;

3) paragrahvi 22 lõige 4¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4¹) Käesoleva seaduse § 55 lõike 1 alusel kehtestatud haiglavõrgu haigla on hädaolukorra seaduse § 36 lõike 2 punktis 1 nimetatud elutähtsa teenuse osutaja.“.

§ 13. Toiduseaduse muutmise

Toiduseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 1 lõike 1 esimene lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Käesolevas seaduses sätestatakse toidu käitlemise alused, käitleja enesekontroll, toiduga varustamise tagamise abinõud ning riiklik järelevalve toidu ohutuse ja muudele nõuetele vastavuse tagamiseks.“;

2) paragrahvi 1 lõige 5¹ loetakse lõikeks 5² ning paragrahvi täiendatakse lõikega 5¹ järgmises sõnastuses:

„(5¹) Käesoleva seaduse 7¹. peatükis sätestatud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesolevas seaduses ning hädaolukorra seaduses sätestatud erisusi.“;

3) seadust täiendatakse 7¹. peatükiga järgmises sõnastuses:

„7¹. peatükk TOIDU VARUSTUSKINDLUS

§ 46¹. Toiduga varustamise tagamine

(1) Toiduga varustamine tagatakse rakendades käesolevas peatükis ning hädaolukorra seaduses sätestatud meetmeid.

(2) Hädaolukorras või selle ohu, eriolukorra, erakorralise seisukorra, kõrgendatud kaitsevalmiduse või sõjaseisukorra korral tagatakse elanikkonna toiduga varustamine ulatuses, mis on vajalik elaniku esmavajaduse rahuldamiseks.

§ 46². Toidu tarneahela toimimise tagamine

Vabariigi Valitsus võib keelata osaliselt või täielikult toidu väljaveo Eestist, kui toitu ei turustata piisavas koguses elanikkonna esmavajaduste rahuldamiseks või on oht sellise olukorra tekkeks.

§ 46³. Toiduga varustamise tagamine elutähtsa teenuse kaudu

(1) Toiduga varustamine tagatakse eelkõige elutähtsa teenuse osutaja tegevuse kaudu tema valdkonnas.

(2) Ettevõtja on elutähtsa teenuse osutaja hädaolukorra seaduse § 36 lõikes 5 nimetatud elutähtsa teenuse puhul, kui tema majandustegevuse katkemine või lõpetamine mõjutab märkimisväärselt elanikkonna toiduga varustamist, sealhulgas ühe valdkonna või toidugrupi korral, ja kelle valdkonna eest vastutav minister on määranud haldusaktiga elutähtsa teenuse osutajaks.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud toiduga varustamise valdkonnaks on eelkõige:

- 1) teravilja-, pagari- või makarontoodete tootmine;
- 2) looma pidamine liha või piima tootmise eesmärgil;
- 3) liha käitlemine;
- 4) piima käitlemine;
- 5) toidu jaekaubandus.

(4) Käesolevas peatükis, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõike 3 punktis 2 nimetatud piima tootmise eesmärgil loomapidamises, käsitatakse konkurentsiseaduse § 2 lõike 4 tähenduses valitseva mõju kaudu seotud ettevõtjaid ning tulundusühistut ja tema liikmeid ühe ettevõtjana.

§ 46⁴. Elutähtsa teenuse osutaja

(1) Käesoleva seaduse § 46³ lõikes 3 sätestatud valdkonnas mõjutab märkimisväärselt elanikkonna toiduga varustamist ettevõtja, kelle aasta selle valdkonna müügikäive on valdkonnas tegutsevate ettevõtjate müügikäibest suurim, kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti.

(2) Käesoleva seaduse § 46³ lõike 3 punktis 1 sätestatud teravilja-, pagari- või makarontoodete tootmises võetakse aluseks selle valdkonna ettevõtja aasta müügikäibe suurus.

(3) Käesoleva seaduse § 46³ lõike 3 punktides 2 ja 3 sätestatud looma pidamises, välja arvatud piimaveiste pidamine, ja liha käitlemises võetakse aluseks selle valdkonna ettevõtja aasta müügikäibe suurus.

(4) Käesoleva seaduse § 46³ lõike 3 punktis 2 sätestatud piimaveiste pidamises mõjutab märkimisväärselt elanikkonna toiduga varustamist ettevõtja, kes peab vähemalt 1500 piimaveist.

(5) Käesoleva seaduse § 46³ lõike 3 punktis 4 sätestatud piima käitlemises võetakse aluseks selle valdkonna ettevõtja aasta müügikäibe suurus.

(6) Käesoleva seaduse § 46³ lõike 3 punktis 5 sätestatud toidu jaekaubanduses mõjutab märkimisväärselt elanikkonna toiduga varustamist ettevõtja, kelle turuosa toidu jaekaubanduses on vähemalt kuus protsenti.

(7) Käesolevas paragrahvis sätestatud toiduga varustamise kohta, eelkõige käesoleva paragrahvi lõigetes 4–6 sätestatud valdkonna kohta kehtestatud nõuetele vastavatest ettevõtjatest mõjutab elanikkonna toiduga varustamist enim ettevõtja, kes on teisi toiduga varustamise valdkonna elutähtsa teenuse osutajaid arvestades sobivaim, et tagada toiduga varustamine võimalikult terviklikult, laiapindselt ja parimal viisil, lähtudes tema ettevõtte asukohast, tegevuse mitmekesisusest, käideldavatest toidugruppidest, loomse toidu tootmise eesmärgil peetavate loomade arvust, lepingulise suhte olemasolust teise toiduga varustamise valdkonna elutähtsa teenuse osutajaga ning võimaluse korral ettevõtja huvidest.

(8) Käesolevas paragrahvis nimetatud toiduga varustamise valdkonna ettevõtjatest, kes vastavad elanikkonna toiduga varustamist märkimisväärselt mõjutava ettevõtja nõuetele, on elutähtsa teenuse osutajaks sobivaim eelkõige see ettevõtja, kelle tegevus vastab enim selle valdkonna elutähtsa teenuse määratlusele.

(9) Käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatud valdkonnas mõjutavad märkimisväärselt elanikkonna toiduga varustamist kolm selle valdkonna suurima müügikäibega ettevõtjat.

§ 46⁵. Elutähtsa teenuse osutaja määramine

(1) Ettevõtja vastavus käesoleva seaduse §-s 46⁴ sätestatud nõuetele tehakse kindlaks tema majandusaasta aruande ja tema põllumajandusloomade registri ning riigi toidu ja sööda käitajate registri andmete alusel.

(2) Elutähtsa teenuse osutaja määramiseks võetakse aluseks määramise aastale vahetult eelnenud kahe aasta käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud andmete keskmised andmed.

(3) Käesoleva seaduse § 46⁴ lõikes 7 sätestatud kaalutlustest lähtuvalt võib valdkonna eest vastutav minister määrata selles valdkonnas elutähtsa teenuse osutajaks väiksema arvu nõuetele vastavaid ettevõtjaid, kui neid selles valdkonnas on.

(4) Toiduga varustamise valdkonnas elutähtsa teenuse osutaja määramise täpsemad tingimused ja korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.“

§ 14. Turvategevuse seaduse muutmise

Turvategevuse seaduse 2. peatükki täiendatakse §-ga 9¹ järgmises sõnastuses:

„§ 9¹. Turvaettevõtjana elutähtsa teenuse osutamine

(1) Turvaettevõtja, kes osutab püsivalt turvamise teenust teisele hädaolukorra seaduse § 36 lõike 3 punktis 2 nimetatud teenust osutavale elutähtsa teenuse osutajale, on hädaolukorra seaduse § 36 lõike 3 punktis 2 nimetatud elutähtsa teenuse osutaja.“

§ 15. Vedelkütuse seaduse muutmise

Vedelkütuse seaduse § 3 lõige 7 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(7) Hädaolukorra seaduse § 36 lõike 1¹ punktis 3 nimetatud elutähtsa teenuse osutaja on:

1) kütuse müüja, kellel on kümme või enam tanklat ja kelle tanklad asuvad vähemalt kolmes maakonnas;

2) aktsiisilaopidaja, kes lubab kütuse tarbimisse selle lähetamiseks Eestisse.“

§ 16. Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seaduse muutmise

Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seaduse § 6 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Käesoleva seaduse § 24 lõikes 3 sätestatud korras määratud vee-ettevõtja on hädaolukorra seaduse § 36 lõike 4 punktis 3 nimetatud elutähtsa teenuse osutaja.“

§ 17. Üleminekusätted

(1) Käesoleva seaduse § 9 lõikes 7 nimetatud määruse kehtestab Vabariigi Valitsus 2024. aasta 1. juuliks.

(2) Käesoleva seaduse § 9¹ lõikes 3 nimetatud määruse kehtestab Vabariigi Valitsus 2024. aasta 1. juuliks.

(3) Käesoleva seaduse § 41⁶ lõikes 1 nimetatud määruse kehtestab Vabariigi Valitsus 2024. aasta 1. juuliks.

(4) Enne käesoleva seaduse jõustumist käesoleva seaduse § 38 lõike 2 tingimustele vastavad isikud loetakse elutähtsa teenuse osutajaks käesoleva seaduse jõustumise päeval.

(5) Elutähtsa teenuse toimepidevust korraldav asutus esitab tsiviiltoetuse registrisse käesoleva seaduse § 38 lõikes 1¹ nimetatud andmed elutähtsa teenuse osutaja kohta, kes vastas enne käesoleva seaduse jõustumist käesoleva seaduse § 38 lõike 2 tingimustele, hiljemalt 2024. aasta 31. detsembriks.

(6) Käesoleva seaduse § 9¹ lõikes 1 nimetatud kohaliku omavalitsuse üksuse riskianalüüsi koostavad kohaliku omavalitsuse üksused 2025. aasta 30. juuniks.

(7) Elutähtsate teenuste toimepidevust korraldav asutus kehtestab käesoleva seaduse § 37 lõikes 2 nimetatud ja käesolevas seaduses sätestatud nõuetele vastava määruse 2025. aasta 1. juuliks.

(8) Käesoleva seaduse § 9 lõikes 1 nimetatud üleriigilise riskianalüüsi koostab Riigikantselei 2025. aasta 31. detsembriks.

(9) Käesoleva seaduse § 41⁶ lõikes 1 nimetatud elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse strateegia koostab Riigikantselei 2025. aasta 31. detsembriks.

(10) Elutähtsate teenuste toimepidevust korraldav asutus selgitab välja käesoleva seaduse § 38 lõike 2 tingimustele vastavad elutähtsa teenuse osutajad ja määrab need käesoleva seaduse § 38 lõikes 1² nimetatud haldusaktiga hiljemalt 2026. aasta 28. veebruariks.

(11) Enne käesoleva seaduse jõustumist koostatud toimepidevuse riskianalüüs ja plaan kehtib kuni käesoleva paragrahvi lõikes 12 nimetatud toimepidevuse riskianalüüsi ja plaani koostamiseni ning nende kinnitamiseni käesoleva seaduse § 40 kohaselt.

(12) Elutähtsa teenuse osutaja koostab käesoleva seaduse ja selle alusel kehtestatud nõuetele vastava elutähtsa teenuse toimepidevuse riskianalüüsi ja plaani hiljemalt 2026. aasta 31. detsembriks.

(13) Elutähtsa teenuse osutaja teeb käesoleva seaduse § 41¹ lõikes 2 nimetatud taustakontrolli kümme kuu jooksul elutähtsa teenuse osutaja määramisest arvates, kuid hiljemalt 2026. aasta 31. detsembriks.

§ 18. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2024. aasta 18. oktoobril.

Lauri Hussar
Riigikogu esimees

Tallinn, 2023

Algatab Vabariigi Valitsus

(allkirjastatud digitaalselt)